

actum abstractivum, non comparativum. Tum 2. quia nisi natura non prædicaretur a differentiis, nunquam eam unitatem, & in-differentiam acquireret, quæ ad universale desideratur, ergo actus abstractivus est necessarius ad universalitatem. Tum 3. universale est unum apertum in multis, at natura habet utrumque ex vi solius abstractionis, habet unitatem, ut patet, habet etiam aptitudinem sine interventu alterius actus, quia hæc habebat a parte rei, sed remota, & impeditam differentia individuali, tale autem impeditum tollitur per solam abstractionem, & aptitudinem, quæ erat remota, fit proxima. Tum 4. natura fit singularis ex vi differentie contrahentis, ergo fiet universalis ex vi differentie illam contrahentis, tum 5. & 1. Post. & 1. de Anim. universalis dicitur posterius singularibus, quia fit per abstractionem ab eis, ut omnes exponunt.

69. Resp. non solum debere esse unum, sed unum in multis, quod non habet natura, cum præcise intelligitur a singularibus abstracta, quomodo autem talis unitas universalis consistat, nedum cum aptitudine ad essendum in multis, verum etiam cum ipso actu, satis explicatum est q. præced. art. 3. præsertim in sol. ad 2. Ad 2. verum est actum abstractionis naturæ a statu existentie, & contractionis realis necessarium esse, ut præviam dispositionem ad universalitatem inducendam, ut nimirum natura, quæ a parte rei erat una omnium per solam indifferentiam, post abstractionem factam concipi possit in omnibus una per existentiam actu, vel aptitudinem saltem, per quem actum proprie natura fit universalis, unitas enim naturæ, ut est universalis, non est unitas absoluta, sed relativa, non ergo negamus abstractionem suo modo concurrere ad universale, sed dicimus per ipsam non completi, sed potius per comparationem. Ad 3. aiunt Recentiores naturam a differentia abstractam non esse communem ad aptitudinem naturæ in multis positivè, sed tantum negativè, quæ non est conjuncta cum singularitate, idè non esse universale, quia ad hoc requiritur communitas positivè. Nos concedere debemus unitatem positivè esse communem, hæc enim aptitudinem ad scribimus naturæ etiam in statu realis existentie licet remota, & impeditam a differentia individuali; adhuc tamen actum universalis dicenda non est, quia nondum concipitur apta ad essendum in pluribus simul, sed tantum disjunctim, concipitur autem sic apta per novam relationem rationis, (qualis talis aptitudo nequit esse realis) & tunc dici potest universalis in actu, unde ad universalitatem requiritur, vel quod sit actu in multis, vel saltem apta ad essendum in illis conjunctim, quæ aptitudo non habetur ex vi solius abstractionis, sed novi actus comparationis supervenientis, per quod patet ad Bonum, qui ob prædictam rationem disp. 3. Log. n. 74. probabile in-dicatur naturam fieri posse Logicè universale per solam eius abstractionem a differentia individuali, quia eo ipso censetur in potentia proxima, ut possit prædicari de pluribus, cum in tali statu fit libera ab impedimento singularitatis. Ad 4. patet ex dictis q. præced. art. 1. in sol. ad 1. quomodo natura ex vi præcisionis a differentia contrahente non fit universalis, nisi fundamentaliter, quod non transcendit limites universalis metaphysici. Ad 5. patet ex dictis abstractionem concurrere ad constitutionem universalis, ut excludit concretionem realem naturæ cum singularibus, quia talis concretio, & contractio utique tollit unitatem naturæ, qualis exigitur ad universalitatem, non autem concretionem factam per intellectum, & sic loquuntur Expositores in eum locum Arist. dum autem universale fieri per abstractionem; alia argumenta ad hoc facientia vide q. præced. art. 1. cum solutionibus.

70. Tertiò tandem, quod non fiat per actum collativum simplicem, sed compositum, Probatur, quia nequit intellectus comparare naturam ad individua, nisi cognoscit in eis esse, & eis convenire, sed non cognoscit in eis convenire, nisi quatenus prædicatur de illis, ergo fit universalis per comparationem compositam, non autem simplicem, cum hæc non detur, quia nulla ratio fieri potest naturam concipi, ut convenienter multis, quin eam de illis multis prædicemus, & unum alteri convenire, nisi per affirmationem. Conf. quia ille actus comparativus, vel attingit naturam esse in multis actum, vel aptitudinem tantum, non secundum, quia talis aptitudo ponitur in natura per solam actum abstractionis, quæ virtualiter est comparatio, hoc ipso, quod naturam relinquit aptam ad sua inferiora, ergo primum, sed non intelligitur natura actu in multis, nisi per actum prædicationem de illis, ergo &c. Tandem per actum collativum naturæ comparatur ad singularia, ut superius ad inferiora, sed inferiora constituentur talia per actum inclusionem superioris, quæ fit prædicando hoc de illis, ergo &c.

71. Resp. comparationem simplicem spectantem ad primam operationem distinctam a composita, quæ spectat ad secundam, planè negari non possit, ut diximus ex Scot. 2. d. 6. q. 1. ad 2. cuius doctrinam recipiunt omnes supradicti. Auctores, tum quia simplex apprehensio non solum est terminorum, sed etiam propositionum, ut patet, cum intellectus ad prolationem alicujus propositionis dubie concipit uti quæ prædicatur in ordine ad subiectum, sed non progreditur ulterius, quia dubius est, an debeat affirmare, vel negare, & hæc vocatur comparatio simplex, vel cognitio unius in ordine ad aliud, absque affirmatione, vel negatione, tum etiam quia in sensu non est operatio enunciativa, & tamen oculus cernit per simplicem intuitum aliquid in parte, estimat vi ovis cognoscit inimitiam in lupis, & sensus communis discernit inter objecta sensuum externorum, at hæc non possunt cognosci sine aliqua saltem virtuali comparatione; tum demum, quia intellectus attingit similitudinem duorum aliorum per simplicem intuitum extremorum relatorum absque ali-

qua affirmatione, ergo simplex apprehensio comparativa negari nequit: An verò in hac simplici comparatione plurium adinvicem attingatur convenientia, vel inconvenientia eorum adinvicem, quidam negant, unde in proposito cum intellectu efficit universale comparando naturam ad inferiora, concedunt intellectum non attingere convenientiam superioris ad inferiora; putant enim id fieri contingere sine comparatione composita, ac enunciatione. Sed adhuc dicendum est in simplici comparatione plurium etiam convenientiam, vel inconvenientiam eorum attingi posse, nam in exemplis allatis ovis attingit inconvenientiam cum lupis, & intellectus convenientiam inter duo alba per simplicem intuitum; igitur ad argumentum neg. min. potest enim natura abstracta concipi pluribus convenire conjunctim, & aptitudinaliter, & actualiter, & utraque exceptio sufficit ad universale, & si cuius tenorem universalis constituit per solam convenientiam aptitudinalem, sanè argumentum nullam vim habere; constat enim dari talem convenientiam superioris cum inferioribus absque actuali prædicatione.

72. Ad 2. dicimus per actum comparativum simplicem utroque modo factum resultare universale, & solum esse, cum attingitur natura actu in multis, id necessarium fieri debere per actum prædicationem, ut patet ex modo dictis, sicut etiam fallum esse, ut attingatur apta esse in multis simul, & conjunctim, (qualis est aptitudo ad universale requisita) sufficere solum actum abstractionis, quia licet ex tali actu aptitudo remota, quæ a parte rei habebat natura ad multas disjunctim, fiat proxima ex remotione hæcæcitate facta per abstractionem, & in hoc sensu aptitudo proxima ad multa disjunctim dici potest resultare in natura ex vi solius abstractionis, tamen aptitudo proxima ad multa conjunctim non habetur, nisi per supervenientem actum comparativum, ut in præc. argumento ad 3. dicebamus; nec abstractio dici potest virtualis comparatio naturæ ad multa hoc secundo modo, nempe ad multa conjunctim, quia ea, quæ per cognitionem habent esse, non sufficit virtualiter cognoscere, dicantur actu habere esse, sed solum habebunt esse virtualiter, & in potentia. Ad 3. patet ex dictis art. 3. q. præced. in sol. ad 1. ad formalitatem inferioris non necessarium requiri dualem inclusionem superioris, vel sufficere aptitudinalem, & quando etiam actualis necessaria foret, fallum est, hæc fieri per actum prædicandi, sufficere enim solus actus in essendi.

73. Ex dictis colligi potest, quomodo facta natura universalis formaliter primo enim apprehendit intellectus singularia, ac realem eorum convenientiam; deinde abstractit naturam illam, quæ erat ratio convenientie inter illa, quæ abstractio, licet in hunc modum regulariter fiat, absolute tamen fieri etiam potest ab uno solo singulari, considerando nempe naturam absque expressa consideratione talis individui, ut diximus art. 1. q. præced. in sol. ad 1. ad ultim. conf. Tertiò comparat naturam sic præcise ad individua in aliquo attributo reali, quatenus illam novit æqualiter participabilem ab omnibus disjunctim, talis enim aptitudo in natura ad essendum in multis disjunctim realis est, quia erit etiam in natura ante prædicationem, licet non proxima, & expedita ob impedimentum differentie individualis, & talis est actus collativus primi generis. Quarto ulterius progreditur eam comparando ad individua, vel ut omnibus communibilis conjunctim, & sic constituit universale formale in actu primo, & hic est actus collativus secundi generis, quia talis aptitudo proxima ad essendum in multis conjunctim non est realis, sed rationis. Quinto rursus comparat naturam ad individua comparatione simpliciter concipiendam, ut unam formaliter in omnibus per existentiam, & solum numericè divisam, & sic constituit universale formale in actu secundo, & hic etiam actu est collativus secundi generis, quia talis actus inessendi naturæ in omnibus per existentiam non est a parte rei, sed omnino per intellectum. Sexto tandem quia in tali actu est proxime prædicabilis de omnibus, quibus concipitur, exercet talem universalitatem comparatione composita, dum illam unam naturam mente conceptam enunciat de singularibus prædicatione dicente, hoc est hoc.

Q U E S T I O I V.

Quibus Naturis possit applicari intentio universalitatis.

74. Ad resolutionem huius quæstionis duo dubia sunt hic discutienda. Primum est, an universalitas convenire possit naturæ omnino immultiplicabili a parte rei, sicut Thomistæ quamplures ponunt esse naturas Angelicas, quas iudicant immultiplicabiles secundum numerum. Cajet. 1. p. q. 13. art. 9. de ente & essentia c. 4. q. 7. & in Log. c. de specie ut adhuc stante hæc opinione defenderet substantias angelicas varias species constituitur, ait ad fundandum universale logicum non esse necessarium quod natura possit multiplicari naturaliter, vel supernaturaliter, sed sufficere, quod obicitur intellectui non particularizata, quia tunc habet non repugnantiam ad essendum in multis, unde postea concludit, opus non esse, quod communicabilis, per quam constituitur universale, habeat fundamentum ex parte objecti, sed sufficit, quod habeat ex parte nostri, quatenus intellectus, demandans naturam ad individuationem, illam concipit cum quadam communicabilitate, & hoc modo defendit naturam cuiusque Angelicæ, etiam a parte rei numeraliter immultiplicabilem, fieri posse universalem, fit concipitur sine individuatione, cui opinioni adheret etiam illi Thomistæ, qui concedunt Angelos posse de potentia Dei absolute in eadem specie multiplicari, quia

qua dicitur facta etiam suppositione, quod nequeat multiplicari, posse adhuc naturam Angelicam fieri universalem modo explicato a Cajet.

Communis sententia oppositum docet, sed non eadem via, non nulli significant naturam, ut sit idoneum fundamentum universalitatis logicæ, esse debere, cum multiplicata, quod specialiter affirmant de genere respectu specierum, ut disp. seq. videbimus; alii fatentur quidem actumalem multiplicationem necessarium non esse, contentum tamen debere esse physicè multiplicabile, id est per potentiam dunt tamen debere esse physicè multiplicabile, id est per potentiam naturalem, ut a Pavese disp. 2. Met. c. 29. & Zimar. in annotationibus contra Jand. 3. Met. q. 12. qui proinde negant inannotabilia posse fieri universalia, quia non possunt multiplicari potentia physica. Alii demum docent, ut supra, quod fit multiplicabilis per potentiam saltem supernaturalem, quia tunc illi naturæ multiplicabilis non repugnat, quia ratione dicunt naturam Solis universale fieri posse etiam non existentem, neque fit futuri plures Soles, ad hoc enim sufficit quod fit merè possibilis, ita Themist. 1. Post. cap. 13. Philop. ibidem com. 22. & 23. Simplic. 1. Coeli com. 9. Algazel in Log. c. 3. Avic. 5. Met. c. 1. & in Log. c. de specie. Avenis 7. Met. 43. D. Th. lib. 1. de interp. lect. 10. & opusc. 56. post medium, Scotus in 2. d. 3. q. 7. & q. 18. univer. Ant. And. cap. de genere, & fecundum Recentiores passim Molin. 1. p. q. 50. ar. 4. Vafiq. p. 1. disp. 181. c. 3. Suar. disp. 5. Met. lect. 2. n. 28. Amic. tr. 4. q. 2. dub. 5. Pafqualig. in Met. disp. 12. tom. 2. Blanc. disp. 2. lect. 11. & alii.

75. Dicendum igitur est, cum hæc communis sententia ad fundandum universalitatem logicam, non quidem requirit, quod natura sit actu multiplicata in multis, imò nec necessarium esse, quod fit ita multiplicabilis naturaliter, sed bene necesse esse, quod fit multiplicabilis supernaturaliter saltem, itaque nulla natura a parte rei immultiplicabilis potest esse universalis, quia debent habere fundamentum in re, qualis est logica universalitas. Concluo tres habet partes, & quoad omnes probatur, & quidem non esse necessarium a duali multiplicationem, omnes ferè fatentur, & ex eo patet, quia alioquin natura Solis, Lunæ, Phœnicis &c. non posset concipi, ut universalis, quod est fallum, nam uno tantum existente individuo adhuc naturam potest concipi, ut indifferens ad plura? imò absolute loquendo neque unius individui necessaria est existentia, ut natura universalis dicatur, nam nullo homine existente, adhuc natura humana posset ab Angelo, ut universalis concipi, & ratio est, quia quatuor saltem universalia, ut videbimus, non indigent existentia subiecti ad hoc, ut prædicentur.

76. Sed neque necessarium est, ut fit plurificabilis per potentiam physicam, & naturalem; quia eodem modo se habet natura quoad universalitatem, si multiplicetur in pluribus per unam potentiam v.g. naturalem, ac si per aliam scilicet supernaturalem, ut fuit Passal. hoc. cit. sec. 3. tum quia adhuc etiam natura Solis, & Lunæ non posset concipi, ut universalis, quia ab agente naturali plures Soles, & Lunæ prodire nequeunt, unde habentur valde Pav. & Zimar. dum hac ratione dixerunt, incurrerit illa non posse fieri universalis, nam 1. Post. 12. ait Arist. errorem esse circa demonstrationem universalis, quando passio alicujus speciei, cuius est unum tantum singulare, de illo solo demonstratur, & omnes exponunt de Sole, & Luna. Tum quia a signari debet fundamentum ad æquatum omnibus naturis, quæ universales fieri possunt, hæc autem esse nequit plurificabilis physica, quia ab agente naturali nec Sol, nec Luna multiplicari possunt, ergo tale fundamentum potius erit potentia logica, seu non repugnantia, ut a parte rei multiplicetur, & hinc colligi potest ratio a priori istius asserti, simplex non repugnantia ex natura rei orta ad plurificari est fundamentum universalitatis, quia eo ipso potest concipi sine contradictione, ut in pluribus existens, vel existens potens, sed hinc non repugnantia, vel aptitudini non est opus, quod correspondat potentia physica, sed sufficit quod saltem a Deo possit ad actum reduci, ergo &c. hoc innuit Doctor qui 18. univer. in corpore, cum ait ad naturam genericam sufficere aptitudinem ad plurificari essentialiter, est non habet potentiam, quia hæc dicit ordinem ad actum ex viribus naturæ.

77. Hinc probatur ultima pars contra Cajet. & est ratio deducta ex Scot. cit. 2. d. 3. q. 7. sub A. non repugnantia ad plurificari, & communicari est fundamentum universalitatis, sed natura de se immultiplicabilis talem non repugnantiam, vel aptitudinem habere nequit, nec etiam ab intellectu ut excludatur responsio Cajet. ergo, &c. Prob. min. quia si a parte rei competit naturæ talis repugnantia, ut sit in pluribus, certe ex sola cognitione intellectus non potest tolli talis repugnantia, & tribui potentia, alioquin, & individuo, & nature divine potest applicari ratio universalis, ait Doct. cit. unde concludit huiusmodi conceptionem esse implicatioriam, quia ratio intelligendi repugnat omnino suo objecto intellecto. Confir. quia universale debet esse unum in multis, ergo si datur natura, cuius unicum tantum in individuo fit possibile, implicat posse concipi, ut universalis, quia implicat posse concipi, ut in multis. Quod ad hoc magis declaratur, quia vel sine tali repugnantia ad esse in pluribus, vel sine illa natura ut sic concipitur cum repugnantia ad esse in pluribus, vel sine tali repugnantia, sed potius cum aptitudine, sed utrumque implicat naturam, sed potius cum repugnantia, ut in pluribus, vel sine illa natura ut sic concipitur cum repugnantia ad esse in pluribus, & apta ad talem pluralitatem, quod potius implicat, quia intellectus nequit tribuere rei, quod eius essentia directè repugnat, non enim potest concipere hominem rudibilem, quia hoc attributum rationalitatis repugnat, & si homini tribueret rudibilitatem, non amplius hominem, sed asinum conciperet; cum er-

go natura Gabriels sit essentialiter singularis secundum Thomistæ, si intellectus tribuit ei universalitatem, quæ singularitati repugnat, non amplius Gabriels naturam, sed aliud quiddam concipiet, & hæc rationes sunt ita convincentes, ut nullus quæ veridicus, vel paucissimi, extra familiam Dominicanam hæc sententiam sustineant; & qui sunt ex familia S. Th. non eadem via gradiuntur, ut obstant non repugnantiam.

Ferrar. 4. contra gentes c. 35. ait, naturam angelicam posse sine contradictione concipi, ut universalem, quia licet illi repugnet esse in pluribus, ut talis species est, non tamen ei repugnat, ut species est, alioquin repugnet omni speciei, & naturæ. Ridelius planè solutio, ut ait Didac. disp. 7. q. 5. quia eadem ratione homo dici posset irrationalis, quia licet hoc repugnet illi, inquantum tale animal, non tamen ei repugnat, inquantum animal absolute.

78. Complut. disp. 6. q. 4. inquit ex nostro intelligendi modo procedere quod natura angelica possit sine contradictione concipi, ut universalis, cognoscimus enim fit merè possibile, ita Themist. 1. Post. cap. 13. Philop. ibidem com. 22. & 23. Simplic. 1. Coeli com. 9. Algazel in Log. c. 3. Avic. 5. Met. c. 1. & in Log. c. de specie. Avenis 7. Met. 43. D. Th. lib. 1. de interp. lect. 10. & opusc. 56. post medium, Scotus in 2. d. 3. q. 7. & q. 18. univer. Ant. And. cap. de genere, & fecundum Recentiores passim Molin. 1. p. q. 50. ar. 4. Vafiq. p. 1. disp. 181. c. 3. Suar. disp. 5. Met. lect. 2. n. 28. Amic. tr. 4. q. 2. dub. 5. Pafqualig. in Met. disp. 12. tom. 2. Blanc. disp. 2. lect. 11. & alii.

79. Dicendum igitur est, cum hæc communis sententia ad fundandum universalitatem logicam, non quidem requirit, quod natura sit actu multiplicata in multis, imò nec necessarium esse, quod fit ita plurificabilis naturaliter, sed bene necesse esse, quod fit multiplicabilis supernaturaliter saltem, itaque nulla natura a parte rei immultiplicabilis potest esse universalis, quia debent habere fundamentum in re, qualis est logica universalitas. Concluo tres habet partes, & quoad omnes probatur, & quidem non esse necessarium a duali multiplicationem, omnes ferè fatentur, & ex eo patet, quia alioquin natura Solis, Lunæ, Phœnicis &c. non posset concipi, ut universalis, quod est fallum, nam uno tantum existente individuo adhuc naturam potest concipi, ut indifferens ad plura? imò absolute loquendo neque unius individui necessaria est existentia, ut natura universalis dicatur, nam nullo homine existente, adhuc natura humana posset ab Angelo, ut universalis concipi, & ratio est, quia quatuor saltem universalia, ut videbimus, non indigent existentia subiecti ad hoc, ut prædicentur.

76. Sed neque necessarium est, ut fit plurificabilis per potentiam physicam, & naturalem; quia eodem modo se habet natura quoad universalitatem, si multiplicetur in pluribus per unam potentiam v.g. naturalem, ac si per aliam scilicet supernaturalem, ut fuit Passal. hoc. cit. sec. 3. tum quia adhuc etiam natura Solis, & Lunæ non posset concipi, ut universalis, quia ab agente naturali plures Soles, & Lunæ prodire nequeunt, unde habentur valde Pav. & Zimar. dum hac ratione dixerunt, incurrerit illa non posse fieri universalis, nam 1. Post. 12. ait Arist. errorem esse circa demonstrationem universalis, quando passio alicujus speciei, cuius est unum tantum singulare, de illo solo demonstratur, & omnes exponunt de Sole, & Luna. Tum quia a signari debet fundamentum ad æquatum omnibus naturis, quæ universales fieri possunt, hæc autem esse nequit plurificabilis physica, quia ab agente naturali nec Sol, nec Luna multiplicari possunt, ergo tale fundamentum potius erit potentia logica, seu non repugnantia, ut a parte rei multiplicetur, & hinc colligi potest ratio a priori istius asserti, simplex non repugnantia ex natura rei orta ad plurificari est fundamentum universalitatis, quia eo ipso potest concipi sine contradictione, ut in pluribus existens, vel existens potens, sed hinc non repugnantia, vel aptitudini non est opus, quod correspondat potentia physica, sed sufficit quod saltem a Deo possit ad actum reduci, ergo &c. hoc innuit Doctor qui 18. univer. in corpore, cum ait ad naturam genericam sufficere aptitudinem ad plurificari essentialiter, est non habet potentiam, quia hæc dicit ordinem ad actum ex viribus naturæ.

77. Hinc probatur ultima pars contra Cajet. & est ratio deducta ex Scot. cit. 2. d. 3. q. 7. sub A. non repugnantia ad plurificari, & communicari est fundamentum universalitatis, sed natura de se immultiplicabilis talem non repugnantiam, vel aptitudinem habere nequit, nec etiam ab intellectu ut excludatur responsio Cajet. ergo, &c. Prob. min. quia si a parte rei competit naturæ talis repugnantia, ut sit in pluribus, certe ex sola cognitione intellectus non potest tolli talis repugnantia, & tribui potentia, alioquin, & individuo, & nature divine potest applicari ratio universalis, ait Doct. cit. unde concludit huiusmodi conceptionem esse implicatioriam, quia ratio intelligendi repugnat omnino suo objecto intellecto. Confir. quia universale debet esse unum in multis, ergo si datur natura, cuius unicum tantum in individuo fit possibile, implicat posse concipi, ut universalis, quia implicat posse concipi, ut in multis. Quod ad hoc magis declaratur, quia vel sine tali repugnantia ad esse in pluribus, vel sine illa natura ut sic concipitur cum repugnantia ad esse in pluribus, vel sine illa natura ut sic concipitur cum repugnantia ad esse in pluribus, & apta ad talem pluralitatem, quod potius implicat, quia intellectus nequit tribuere rei, quod eius essentia directè repugnat, non enim potest concipere hominem rudibilem, quia hoc attributum rationalitatis repugnat, & si homini tribueret rudibilitatem, non amplius hominem, sed asinum conciperet; cum er-

Respondent alii, tale universale non esse omnino fictum, quia etiam non habet fundamentum in re, & indifferentem naturam, fundatum saltem in nostro concipiendi modo, quo immaterialia per modum materialium concipiuntur, etiam utem materialia plurificari possunt per divisionem materiam, quae est principium individuationis, hinc fit, quod eo ipso, quod Angelus concipitur a nobis ad modum rei materialis, eo ipso eius natura concipi potest, ut plurificabilis. Revertitur etiam hoc effugium, tum ex constitutione secundae solutionis; tum quia falso imputatur fundamentum quod multiplicatio numerica proveniat ex divisione materiae, quod diserte refutat Doctor 2. d. 3. q. 6. & 7. & nos in Met. tum quia ipso admisso, non sequitur intentum, quia etiam res spirituales concipiuntur ut materiales, non tamen est necesse, quod in omnibus assimilentur illis; tum tandem, quia etiam hac via potest natura divina fieri universalis, quia & ipsam ex nostro imperfecto concipiendi modo intelligimus ad instar rei materialis.

81. Respondit tandem Jo. de S. Th. q. 8. a. 3. tale universale adhuc esse quod fundamentum in re, quia licet re vera sub natura angelica nequeatur esse plura individua, adhuc tamen concipi potest indifferenter naturae, & potentialitas ad unum individuum, talis, quod ex se sufficeret ad plura, si aliunde in re poneretur, quia, ut ibi fuit explicat, repugnancia ad pluralitatem non est ex principis intrinsecis ipsius naturae angelicae, sed ex modo, quo ipsa individuat, quia nimirum non individuat per designationem materiae, sed per carentiam illius, unde in resp. ad 1. princ. concedit, quod ex vi conceptus naturae non sunt impossibilia plura individua in eadem specie Angelica; quare concludit, quod si concipiatur natura inaequata, id est quantum ad rationem speciei, & non modus ipse individuationis naturam, non accipitur natura, ut repugnans multiplicationi individuationis, & consequenter ut habens plura individua possibiliter, licet potest non respiciat multa, non defectu sui, sed quia illa multa non sunt. Haec solutio licet eidem falso innitatur fundamentum, quod divisio materiae sit origo multiplicatis numeralis, tamen concedit totum, quod in hac quaestione contentum, quia concedit naturam angelicam non esse de se essentialiter singularem, & immultiplicabilem, sed ab extrinseco provenire, eo modo, quod dicit Philosophus, ut refert Scot. cit. qu. 7. in fine, & qu. 18. univ. in fol. ad 3. de corporibus caelestibus, quod in una specie est unum tantum corpus, unus Sol, una Luna, non quia natura illa solaris sit ab intrinseco immultiplicabilis, sed ex defectu materiae, quia tale corpus singulare fuit ex tota materia illius speciei compactum, non tantum actuali, sed etiam potentiali; quare sicut hac ratione adhuc defenditur in sententia Philosophi corpora caelestia fieri posse universalis, sic etiam hac via idem defendi potest de naturis angelicis, & hic dicendi modus fuit Soccini. cap. de specie, ubi alii species non necessario habere plura individua actu, quia natura dividitur in individua per materiam, possibile autem est totam materiam a duarum per unam formam, ut patet de natura Solis, sed sufficit esse plura in potentia, vel aptitudine, ut species Angelorum, in quibus non possunt esse plura individua, cum careant materia, sunt tamen plura aptitudine, quia forma de se apta pluribus communicari, licet contingat, quod non possit, quia tota perfectio eius continetur in uno individuo; quod etiam significavit D. Th. opusc. 48. de praed. cap. 3.

82. In oppositu obicitur 1. probando ad fundandam universalitatem logicam opus non esse, quod natura sit a parte rei multiplicabilis. Quia universalitas est relatio rationis, ergo illi sufficiunt inferiora plura solum apprehensa per intellectum, etiam si alias sint impossibilia, nam relatio rationis sufficit pro termino aliquid rationis. Tum quia aptitudo essendi in multis conjunctum, ut est de ratione universalis, ac etiam praedicabilis, non convenit naturae a parte rei, sed ut est in intellectu, ergo non est attendenda conditio naturae in se, sed quomodo habet in intellectu. Tum 3. quia Arist. dicit corpora caelestia fieri posse universalis, & tamen in eis sententia sunt per quamcumque potentiam immultiplicabilia, eo quia indicantur unumquodque illorum consistere ex tota materia nedum a duali, sed etiam possibilibus in sua specie. Dum tandem, quia in entibus rationis, & chymeris, quae omnino repugnant a parte rei, concipiuntur rationem universalis logicae, nempe genera, & species, ergo, &c.

83. Resp. quod licet universalitas formaliter sumpta sit relatio rationis, tamen debet habere fundamentum in re, quia non potest intellectus vere applicare alicui intentionem universalitatis, nisi supposito in re fundamento, alias ita bene posset intentio speciei applicari naturae genericae, sicut specificae, & intentio generis individui, sicut naturae genericae, ut bene Rada notavit loc. cit. & universale respiciens plura facta, ut supra dicebamus, non est proprie universale logicum, sed abusive, quia sic non est respicere plura; in quibus possit esse, & de quibus possit praedicari, sed praedicatur, in quibus esse non possit, de pluribus enim factis non fit praedicatur, at praedicationes universalis logicae sunt verae. Ad 2. est aptitudo proxima ad essendum in multis conjunctum conveniat naturae per intellectum, haec tamen habet fundamentum in re, quod est non repugnancia, aut aptitudo remota ad essendum in multis disjunctum. Ad 3. posuit illa corpora immultiplicabilia, non ab intrinseco, sed ab extrinseco tantum, id est non quia forma, & natura eorum non sit alteri communicabiles, sed quia non est alia materia susceptiva talis formae. Ad 4. sicut ens rationis dicitur ens in quantum concipitur ad modum veri entis, sic & in entibus rationis admittitur universalis, quia sicut intellectus potest naturas reales ab inferioribus praescindere, & iterum ad inferiora comparare in ratione universalis

logici, ita potest ens rationis, servata proportione, praescindere a suis inferioribus, & sicut universale logicum fundatum in naturis rebus dicitur proprie universale, quia respicit inferiora, saltem possibilis a parte rei, sic universale fundatum in entibus rationis proportionaliter dici debet verum universale logicum, in quo illa, de quibus ponitur praedicabile, sunt possibilis tunc ipso in suo ordine, scilicet, per opus intellectus, & ideo non fit, sed vere praedicatur de illis; vide Fuent. qu. 7. diff. 3. art. 2. ubi D. Th. & Cajet. interpretatur esse locutus de universalis logico fido, non autem proprie dicto, sed an sit affectus mentem illorum, judicent Thomistarum, ad quos attinet, alia argumenta Thomistarum ad hoc spectantia vide disp. seq. q. 2. art. 3. contr. 1. Concl. 2.

84. Secundo obicitur & contra probando ad fundandam universalitatem opus esse multiplicationem actuali naturae, & non sufficere possibilem; quia ut natura universalis fiat, indiget abstractione, at si individua a parte rei non existant, non est unde abstrahatur. Rursus dicit de sequitur esse in, ergo si natura a parte rei non est in multis, non poterit praedicari de multis, nec consequenter fieri universalis. Tandem non quia natura aliqua est potens existere, ideo actu existit, ergo a simili, non quia aliqua natura est potens existere in pluribus, debet dici universalis in actu, sed tunc tantum, quando existit in illis.

Resp. ex dictis q. 2. art. 1. in fol. ad 1. ad ult. Conf. naturam abstrahi posse ab uno solo individuo existente, quod etiam si non existeret, posset adhuc abstrahi a possibilibus, saltem ab intellectu angelico, qui a sensu non dependit in cognoscendo, & ideo neg. min. Ad 2. neg. Conf. quia universale ex dictis non constituitur per actu essendi in multis a parte rei, vel praedicandi de multis, sed per esse, aut saltem posse esse in multis per intellectum, quae tamen multa a parte rei sunt possibilis. Ad 3. negatur paritas, quia ut natura dicitur actu existens, utique non sufficit, quod sit possibilis intra causas, sed actu debet poni extra illa, sed ut actu universalis dicitur, non necessario requiritur existentia in multis, sed quod in illis existere possit.

85. Tertio obicitur probando ad fundandam universalitatem opus esse, quod natura sit physice, & naturaliter multiplicabilis, & non sufficere potentiam logicam. Tum ex definitione universalis; non enim dicitur, cui non repugnat, sed quod aptum est esse in multis, ergo non sufficit non repugnancia, sed requiritur potentia passiva naturalis. Tum 2. quia Arist. definit universale secundum illam potentiam naturam, quam ipse cognovit, sed non cognovit nisi potentiam physicam, ergo, &c. Tum 3. quia secundum Arist. omni potentia passiva naturali correspondet activa naturalis, alioquin videretur potentia passiva esse frusta in natura, si per nihil in natura posset reduci ad actum, ut colligitur ex 3. de Anim. text. 17.

Resp. ly *aptum naturae* significat, quod natura ex principis suis intrinsecis esse potest in multis, sive id explicetur positive per aptitudinem, sive negative tantum per non repugnanciam, at quocumque modo explicetur, certum est hoc non significare tantum potentiam physicam, sed logicam quoque, quia contingere potest, ut aliqua natura possit esse in pluribus ex se, sed aliunde fit impedimentum, ut constat de naturis caelestium in sententia Arist. Ad 2. fuit Arist. universale secundum utramque potentiam, quae promissae significavit in verbo *aptum naturae*, & saltem est, Philosophum non agnovisse potentiam logicam in rebus, multa enim cognovit non implicare, quae tamen videbat virtute agentium naturalium fieri non posse, quod aperte colligitur ex 2. de Anim. 41. ubi ait ignem habere augmentum in infinitum, quod quae fuerit combustibile, hoc autem non est impossibile virtute naturalium agentium, quia naturaliter non est combustibile in infinitum; & etiam 6. Phys. dicit continuum esse in infinitum divisibile, & tamen continui diviso non potest per agens naturale in infinitum protrahi. Ad 3. Doct. q. 1. Prolog. §. ad argumenta, & a. d. 43. qu. 3. ad 1. & d. 49. qu. 11. Resp. negat illam proportionem esse universaliter veram etiam secundum Arist. quia in corpore datur potentia passiva naturalis ad animam recipendam, & tamen tota natura creata non potest eam inducere; ne igitur illa potentia passiva naturalis dicitur frusta, sufficit, ut correspondeat activa in natura, id est in tota coordinatione entium, ait Doctor, puta agens supernaturale, per quod possit reduci ad actum.

86. Alterum dubium dissolvendum ad hoc quaestum pertinet esse. Num omnes adhuc naturae praefato modo multiplicabiles possint fundare intentionem universalitatis? Negant Albert. tra. 2. praed. cap. 8. Socc. 7. Met. q. 39. Cajet. in Log. cap. de genere. Tolet. q. de specie ad 3. contententes solas naturas directae in praedicatione reponibiles posse fieri universale, unde consequenter excludunt omnia praedicta transcendentia, quae sunt super ipsa praedicationem, & quidem Arist. 1. Ethic. c. 6. & a. Met. 6. ita significat, dum ait, ens unum, & bonum non esse universalis, quod etiam tenet Tatar. q. ult. praed. dub. 1. & Doctor ipse sententia videtur qu. 1. univ. in fine. Excludunt etiam naturas incompletas, & parciales ut materiam, formam, & similes, quae non directa per se sed tantum per reductionem ad totum in praedicatione reponuntur, & Scot. favere videtur 2. d. 1. q. 6. §. *Dico tunc*, dum inquit, quod Angelus, & anima distinguuntur specie, non quidem sicut duo species, sed sicut species, & pars speciei, quia anima non est propria speciei, sed pars speciei.

87. Verum opposita sententia, quod in quocumque genere ex enumeratis entibus possit reperiri universale est communior, & probabilior, proculdubio est de mente Doctoris; nam quoad transcendentia quamvis in 1. d. 3. q. 3. *Contra istam unionem*, & d. 8. qu. 3.

q. 3. S. & T. neget ens esse genus, non tamen negat esse universale, imo cum ibi omnibus transeuntibus invocationem tribuat, & univocè inferioribus convenienter assentit, clare significavit esse praedicata universalis, quae etiam clarè significavit Arist. 3. Met. text. 10. dum ait ens, & unum esse maxime universalis. Quia autem ad partes physicas, & entia incompleta id ipsum clarius significavit 2. d. 3. q. 6. §. *Ad quoniam quoniam quod praecedentem*, dum inquit, *quicquid est natura in quocumque genere totali, vel partiali, non est de se hoc, omnis autem natura, quae non est de se hoc, potest fundare universalitatem*, unde etiam q. 7. sub A. ait in universum, quod, *quilibet quid dicitur creatura potest intelligi sub ratione universalis absque contradictione*, & probatur evidentia ratione, nam formalitas universalis in eo consistit, quod fit unum, & ordinatur ad plura, in quibus esse possit per multiplicationem, & de ipsis praedicari, ergo natura omnes etiam incompleta, & transcendentem possunt fundare universalitatem, ratio est quia singularis illae naturae habent unitatem essentiae, & reperitur in pluribus, vel saltem reperiri possunt cum tali unitate, & de ipsis praedicari, ut superius de inferiori, ergo &c. Confir. quia ens, materia, & forma, si secundum propriam naturam considerentur, non sunt quid singulare, sed sunt multiplicabilia, imò multiplicata secundum numerum, servando unitatem naturae in singulari inferioribus, ergo &c. Tandem plures naturae, plures materiae, & plura entia, si iuribus conferantur, non minus conveniunt in ratione formae, materiae, ac entis, ut Doctor ostendit loc. cit. quia plures homines in ratione humanitatis, & equi in ratione equinitatis, nec minus fecerunt propriis differentiis, ergo ratio formalis universalis servari potest in omnibus naturis plurificabilibus tam completis quam incompletis, tam limitatis quam transcendentibus, quia quod aliqua natura fit apta fundare universalitatem, non oritur ex eius complemento, neque ex eius limitatione, sed praecise ex eius multiplicabilitate in plura ejusdem rationis; omnes autem praefatae naturae sunt hoc modo aequè plurificabiles, ut homo in plures homines, ens in plura entia, materia in plures individuas materias, de quibus praedicatur, anima in vegetativam, sensitivam rationalem, & haec rursus in plures numeraliter diferentes, dicuntur autem haec universalis incompleta, non quidem formaliter, quia habent omnia ad universalitatem requisita, & eodem modo respicit inferiora eius incompletum, ac completum, sed materialiter tantum, quatenus naturae fundantes universalitatem sunt parciales, & incompletae.

88. Quamvis autem in his omnibus fundari possit vera ratio universalis, adhuc tamen poterit universale distingui, & variari iuxta diversitatem naturarum, in quibus fundantur; ita sane distinxerunt Mayr. pass. 1. sup. univ. Met. q. 6. uni. art. 2. Ant. And. fin. praed. cab. & alii quamplures ex nostris universale in transcendentale, & praedicamentale, & inquit Ant. And. Porph. non enumerat omnia universalis, sed limitata tantum, & praedicamentalia, quia agit de illis in ordine ad categorias, ubi ponuntur solum naturae limitatae, & ideo loquitur de illis universalibus, quae aliquo modo inveniuntur in ordine praedicamentali, quae sunt illa quae, sed praeter ista (ait Anton. And.) est aliquod universale transcendentem, imò multa transcendentia; ex quo patet, quomodo intelligendus sit Aristot. & Scot. dum inquit, ens unum, & bonum non esse universalis, negant enim esse universalis, sicut sunt illa quae, non autem absolute. Sic etiam ex parte fundamenti distinguendum erit universale in completum, & incompletum, juxta diversitatem naturarum, in quibus fundatur; & quando Scotus negat loc. cit. animam non esse propriam speciem, loquitur comparative, quia natura incompleta, & parciales deteriori modo fundat rationem universalis, quam completa, atque ita deficit a ratione speciei propriae, quam completa universalis formalis, quae aequè bene servatur in natura tam completa, quam incompleta, sed ratione fundamenti; quem dicendi modum sequuntur Averl. quaest. 8. sect. 4. Paqualig. cit. disp. 13. & alii quamplures.

89. Adhuc autem pro universalis praedicamentali, de quo deinceps locuturi sumus, notandum est ex Tromb. 7. Met. q. 8. art. 1. quod universalitas non attribuitur naturae limitatae uniformiter, nam intra limitationem ipsam naturae est quaedam latitudo, nam secundum maiorem, & minorem convenientiam in rationibus formalibus contentis in individuo repertam, intellectus attribuit aliam, & aliam rationem universalis ipsae naturae, unde quia intellectus non habere speciem, quantum percipit in individuo ejusdem speciei, ideo naturae est genus, & quia maiorem reperit in individuo ejusdem speciei, attribuit naturae, v. g. humanam intentionem universalitatis, quae est species, & sic gradatim procedendum in tota linea praedicamentali.

Quaerens etiam privationes, & negationes valeant fundare universalitatem. Negant Comimb. hic qu. 2. art. 1. ex D. Th. 1. 2. q. 7. art. 6. ubi negat peccatum ex parte averfionis non habere speciem, & quidem Arist. 4. Top. 67. ait non esse nullas omnino esse species, unde colligit ad rationem universalis requiri pro fundamento entitatem positivam, quae per differentiam fit contrahibilis ad constituendam naturam inferiorem, Scotus tamen quod. 18. §. *Ex his loquuntur*, concedit negationes, & privationes posse fieri modo denominari a notionibus generis, & speciei, & ideo peccata etiam ex parte averfionis speciei distingui; & 1. d. 3. G. ait posse ad hac, & illa negatione abstrahi conceptum commune negationis in communi, non merè analogum, ut ajunt Comimb. sed verè univo-

cum, cum ab inferioribus secundum eandem rationem participetur, ut constat de conceptu privationis in communi ad civitatem, & iudicium, & notio generis afficiens negationem in communi erit ejusdem speciei cum illa, quae denominat naturam realem positivam, quia eandem speciem habet effectum formalem, & hoc totum fundatur in eo, quod hos denegationibus, & privationibus discurrunt cum proportione ad formas, quibus opponuntur. Verum tamen est, non ita proprie fundare universalitatem, ut entia positiva, & hoc voluit Arist. & D. Thom. cit. ut Blanc. notavit disp. 3. sect. 16.

QUESTIO V.

An universale rectè, ac sufficienter in quinque universalibus dividatur, seu praedicabilis.

90. Divisit Porph. in sua Hagoge Universalis in genus, speciem, & differentiam propriam, & accidens, & quidem ut constat ex dictis in fine q. praec. certum est, non divisisse universale in tota sua amplitudine inspectum, sed tantum universale limitatum, & praedicamentale; verum tamen est, sub hac divisione universalis praedicamentalis comprehendisse non tantum illa, quae directè in praedicatione reponuntur, sed etiam quae per reductionem, & à patere, differentiam enim non ponuntur in re, sed à latere, & propter reductivè ponuntur in praedicatione sibi subiecti, sicut & nonnulla accidentia communia imperfecta. Queritur ergo, an haec divisio universalis praedicamentalis sit rectè, & sufficienter tradita, & supponitur contra nonnullis praedicabile de pluribus, & universale aequè late patere, cum unum fit proprietas alterius, sicut aequè patet risibile, & rationale, quod est adeo certum ex dictis, ut probatione non indigeat, unde miramur, quod Paqualig. disp. 12. id concedat; postea disp. 25. asserit quinque quidem esse praedicabilia, sed universalis tantum duo, scilicet genus, & speciem, quod tenet quoque Camerar. disp. 7. Logicae.

91. Quamvis autem haec divisio famosa sit, & passim recepta à classis Auctoribus, & Expositioribus, Arabibus, & Latinis, Avicennae, 1. p. suae Log. c. 6. Albert. tra. 2. praed. cab. c. 9. D. Th. opusc. 48. c. 11. Scot. q. 12. univ. & 1. d. §. 3. sub S. item Alex. & Snelian. 1. Topic. c. 3. & 4. Buridan. initio tr. praed. cab. ubi Aegid. & alii Latini, quibus subscribit Recentiorum torrentis. Non desuere tamen, & quidem magni nominis Auctores, qui ab hac divisione recesserunt, alii augendo, alii contra minnendo praefatum numerum. Graeci namque potiores tantum universalis, quae de rebus essentialiter praedicantur, & inter haec ea praesertim, quae praedicantur in quid, ut genus, & speciem, agnovisse videntur, quae quae sententia citatur Desippus in praed. cab. c. 24. Boetius ibidem com. 6. Simplic. ibid. com. 9. & Porph. ipse ibi interrog. 35. Ammon. in antepred. c. 3. & ex Arab. Averr. ibi; postremo adducunt Arist. quem sicut nullibi omnia illa tanquam universalis enumerasse, quia potius sub hoc nomine universalium non nisi genera, & species proposuisset, ut constat ex frequenti disputatione quam instituit contra Platonis Ideas, & 1. de partib. anim. c. 5. Fundamentum verò praecipuum huius opinionis est, quia ut constat ex dictis hucusque potissima conditio universalis est, ut sit praedicatum univocum, at univoca essentialiter dicuntur de suis subiectibus, ut constat ex eorum definitione in antepred. data c. 1. & 2. Topic. c. 2. unde consequenter c. de sub. stant. negat Arist. accidentia de subiecto univocè dici, quia non praedicantur essentialiter, & in antepred. c. 2. distinguit esse in sub. jecto, & dici de subiecto, atque de subiecto dici hominem de hoc homine, in subiecto autem esse, scientiam in anima, albedinem in corpore, solum ergo praedicata essentialia proprie dicuntur de sub. jecto, & consequenter ipsa sola sunt universalis. Suffragatur etiam nomine universalis communis modus loquendi de universalibus, quando enunciat dicitur contrariè per differentias, quando dicitur respectu inferiorum, non nisi de naturis, quando universale dicitur superius, scilicet generibus, & speciebus, profertur, ut esse essentialiter dicuntur, dicit Averl. q. 8. sed. 6. quamvis non recitat propriis divisionem, & acceptionem universalis Porph. altam, ait tamen non esse ex Arist. desumptam, sed noviter excogitam, ac proinde aliam acceptionem universalis pro eo, quod praedicatur in quid, & essentialiter, esse magis periphateticam, & etiam magis utilem. Nam opinione sequitur etiam Paqualig. cit. sed ne a communi recedere videatur, distinguit universale a praedicabili, quin concedens praedicabilia, sed duo universalis, & sequitur Camer. cit.

92. Alii verò Recentiores ex adverbio numerum praedicabilium auerunt, unde Cajet. c. de specie addidit individuum vagum, v. g. quidam homo, potest enim dici de Petro, & Paulo, & ceteris addidit etiam definitionem, ut animal rationale, quia pariter, & ipsa potest dici de pluribus. Quidam etiam Theologi addunt ex mysterio Incarnationis lertum praedicabile, quo natura substantialis assumpta dicitur de persona affumente, qua ratione vocatur hoc praedicabile assumptivum, verè enim dicimus, Deus est homo, Filius Dei est homo, & possit etiam hoc praedicatum dici de pluribus, si Pater, & Spiritus Sanctus aliam, & aliam humanitatem assumerent. Neque videtur hic praedicandi modus, sed modus ad aliquid illorum quinque posse reduci, non enim hoc praedicatum est in quid, & essentialis, quia non est superioris de inferiori, & praedicatum ita convenit subiecto, ut possit adesse, & abesse praeter eius corruptionem; neque est accidentis, quia praedicatum dicitur substantivè de subiecto, & hu-

ris, nam ita in genere accidens conneclitur color cum albedine scilicet ut pars materialis, sicut animal cum homine in genere substantie, & sic de aliis, at in divisione predicamentorum assignatur numerus, non solum attendendo modum predicandi, sed praesertim rem ipsam, quae predicatur, ex quo factum est, ut numerus predicamentorum superet in ipso numero predicabilium, quia res, & naturae predicabiles in se sunt decem, modi vero predicandi sunt quinque, sicut conuenio earum cum subiectis quinque tantum modis fieri potest. Ad 2. in nostra Schola non ita liberales sumus modorum substantiam, ut Recentes, unde in Phys. disp. 4. q. 9. dicimus unionem materiae cum forma esse relationem praedicamentalem, & in Met. substantiam consistere in duplici negatione; admissis tamen his modis substantiabilibus, non idcirco addendum est sextum praedicabile, cum eorum modus predicandi possit reduci ad aliquod istorum; si enim fumantur, ut dicunt aptitudinem, possunt deduci ad quartum, si ut dicunt ad quatum praedicabile, id est conceptus quidditati subiecti, de quo praedicatur, ut Recentes ibi placet, quia aliud est esse accidentis praedicamentale, aliud praedicabile; accidens praedicamentale dicitur illud, quod non est substantia, ut quantitas, & qualitas, & dicitur esse nominaliter, quia illud nomen accidentis explicatur; accidens vero praedicabile est quod, ut praedicatur, non pertinet ad essentiam rei, sed ad 2. se sit accidens, five substantia, sic velis, respectu vestiti, homo tunc animalis dicitur accidens, non nominaliter, quia in se sunt substantiae, sed verbaliter, quatenus vestis dicitur accidere vestito, & homo animal; unde dicebat Scotus loco supra citato, quod habitudo accidentis quinti praedicabilis potest fundari in re, quae sit substantia, & quando haec contingenter unitor alterius, quo praedicatur, sic de fac. esse bipedem dicitur accidens commune quintum praedicabile, & tamen res, unde sumitur, est substantia. Ad 3. illae divisiones non sunt praedicabilia, quia tam genus generalissimum, quam subalternum, ut ex parte, tam differentia generica, quam specifica ex alia, continent eundem predicandi modum, illa per modum partis potentialis, & ista partis actualis, unde in ratione universalis formaliter non differunt inter se genus supremum, & subalternum, differentia infima, & subalterna, sed tantum materialiter penes maiorem, vel minorem, quatenus subiectibilium. Ad 4. ait Doctor in hac qu. sententiam illius propositionis esse, quod sunt significata unius oppositi, tot & alterius esse, nam quot modis accipitur unum, tot accipitur, & reliquum, ut v.g. tot modis dicitur unum, quot multa, tot modis idem, quot diversum, genere, specie, numero, non autem est vera, quod numerum suppositorum, quia & unum, & nigrum, iustus, & iniustus unius opposita, non est tamen opus, ut quot sunt individua nigredinis, tot sint & albedinis, quot sunt iusti, tot sint iniusti.

103. Secundo obicitur contra probando, quod sint pauciora genera. Tum quia quot sunt praedicata, tot sunt praedicabilia, sed 1. Top. c. 3. praedicata sunt quatuor, definitio, genus, proprium, & accidens. Tum 2. genus, & differentia continentur in specie, quam componunt, ergo nec divisio bona, quia membra coincidunt, nec praedicabilia quaeque. Tum 3. omne accidens, vel est genus, vel est species, cum habeat propria inferiora, de quibus essentialiter praedicatur, ut constat de colore respectu albedinis, & nigredinis, ergo superfluit quintum praedicabile. Tum 4. quia haec divisio potest ad bimembrem reduci, si nimirum tradatur per capita generalia, ad quae cetera reducuntur, quod scilicet aliud est praedicabile essentialiter, aliud accidentaliter, ergo ita fieri debet, ut regula servetur bonae divisionis, quae debet esse bimembris. Nec dicas fuisse datam per singula illa quinque membra ad maiorem rei declarationem. Quia potuissent, & debuissent haec ratione plura alia membra assignari, nam dividi potest differentia in genericam, & specificam, sic etiam proprium, & accidens, genus in supremum, & subalternum; & rursus sicut dividitur praedicabile penes praedicationem in quid, & in quale, essentialiter, & accidentaliter, poterat etiam dividi penes praedicari separabiliter, & inseparabiliter; intrinsecè, & extrinsecè; possibiliter, & impossibiliter, & alios similes modos, qui diversae species praedicabilitatis constituent.

104. Resp. quod licet idem sit secundum rem praedicabile, & praedicatum, tamen differunt secundum rationem, praedicabile enim dicitur, quod potest praedicari de pluribus, praedicatum vero dicitur illud, per quod terminari potest, ac solvi quaestio dubitabilis, seu problema. Arist. autem in Top. docet modum solvendi huiusmodi dubitationes, unde ibi ostendit de aliquo, quomodo potest fieri, quod est genus, & sic de aliis, & ponit ibi quatuor praedicata, scilicet quod est genus, & definitio, & duo in quale, scilicet proprium, & accidens, quia omnis quaestio solvi potest, respondendo per aliquod istorum, vel per aliquod reductum ad illa; quia autem non fit quaestio de individuis, cum de illis non sit scientia, sed de speciebus, adeo species non numeratur inter praedicata, cum in talibus quaestionibus sit subiectum. Nec in differentia specifica fit sermo ibi, quia idem iudicium est de illa, sicut de specie, differentiam autem genericam reducit Arist. ad genus, cum in ipso formaliter includatur, ita respondit Orbellus in initio praedicab. & colligitur ex Scoto 1. d. 1. q. 3. sub 8. vide tamen aliam responsionem apud Doctorem q. 12. universi. Ad 2. ex eodem verum est assumptum de genere, differentia fundamentales sumptis, sic enim sunt gradus metaphysici speciem componentes in ratione totius essentialis, sed fallum est, si haec omnia formaliter sumantur, sic enim singula sunt intentiones distinctae, &

constituunt universalia diversa, nec unum spectat ad formalitatem alterius, quatenus est totum universale. Ad 3. potest accidens comparari, vel ad propria inferiora, de quibus essentialiter praedicatur, ut color ad albedinem, vel ad subiecta, quae accidentaliter denominantur, ut ad lignum, vel parietem, licet primo modo inspectum spectet ad primum, vel secundum praedicabile, altero tamen modo consideratum constituit quantum praedicabile, ut notat Orbell. ib. & Maior. passim 2. Ad 4. verum est, illam divisionem posse ad bimembrem reduci, si tradatur per rationes generales, & posse amplius plurificari, si tradatur per rationes generales, si tradatur per species, itaque fatendum est divisionem illam a Porphy. traditam non esse ita naturae rei, ut non poterit alio modo fieri; ordo tamen doctrinae notatur, ut dum hinc praedicabilium tractatum ad praedicamenta coordinanda dirigitur, non nisi illo determinato modo universale divideret, cuius rei rationem fatis congruam assignamus q. seq. & plenam solutionem huius argumenti tradimus.

Q U A E S T I O VI.

An haec divisio sit generis in species, & immediata.

105. Negant Boet. & Ammon. in definit. generis. Avic. in Log. c. 7. Simpl. in praedic. in definit. sequit. Albert. tr. 2. praedicab. c. 9. Niger 2. p. Clys. q. 16. Bruxel. q. 2. praedicab. Vallius 4. 7. de univ. c. 12. quia hi omnes negant universale esse verum genus ad illa quinque, quae ideo afferunt hanc esse divisionem analogam, illa quinque quae explicit talem analogiam. Afferunt Scot. q. 8. ut dicitur diverfimo explicit talem analogiam. La sim tam veteres, quam Recentes Scoti, ac Thomistae, Maur. Anglic. & Saran. ib. Tat. q. 2. Ant. And. ib. Ocham 1. p. Log. c. 18. Conin. Lovan. Comp. Tol. Ruvius. Hurt. Averla. Serna. Blanc. Pafq. & ceteri passim. Quoad alteram qua sit partem sentiunt aliqui, ut referunt Compl. disp. q. 6. hanc divisionem esse immediatam; alii communiter ajunt esse mediatam, praesertim vero Scoti & nostri q. 12. univ. Tandem Joan. S. Th. q. 6. ar. 2. utrumque ait esse probabile.

106. Pro decisione quaeritur quoad utramque partem, dicendum est, universale esse genus ad illa quinque, ac proinde indivisum eius in ea esse generis in species, non immediatam, sed mediatam. Probatur, quia genus ad illa quinque comparatur praedicatur de illis secundum idem nomen, & rationem, & de pluribus specie differentibus, ergo se habet ut genus ad illa, ut in ea dividitur ut in species; Consequenter patet ex definitione ipsius generis; probatur assumptum, quia ex una parte definitio universalis in communi verificatur essentialiter de singulis quaeque praedicabilibus, ut quod sit unum aptum esse in multis, vel dici de multis, & haec particula, ut videlicet, in definitione singularum, fit loco generis, ex alia vero parte intentiones praedicabilium ad invicem non accidentaliter, & numericè, sed essentialiter, & specificè distinguuntur, alia enim species universalitatis est generata, alia specificata, & sic de aliis. Imo addunt alii esse genus ita univocum, ut nullam proflus habeat analogiam admixtam, quia singulae illae praedicabiles intentiones primario, & aequaliter participant rationem universalitatis, omnibus enim vere, & proprie convenit esse relationes rationis, quibus naturae abstractae referuntur ad plura, nec hanc rationem participat una istarum intentionum dependenter ab alia, siquidem unaquaeque earum esset vera universalitas, etiam si aliae intentiones essent impossibiles. Caeterum, ut docet Doctor q. 8. cit. 5. Ad istam, necesse non est omnem proflus negare analogiam in universalibus respectu istorum quinque specierum; tum quia analogia bene cum univocacione est compossibilis, unde afferendo universale esse analogum ad illa quinque non eo ipso excluditur univocatio, ut constat ex dictis disp. 2. q. 3. ar. 1. tum quia & in ipso genere aequalis analogia reperitur solent, quatenus perfectius in una specie reperitur, quam in alia etiam haec inaequalitas proflus proveniat ab extrinsecò, ex inaequalitate; scilicet, differentiarum contrahentium, ut patet ex dictis ibidem; quia ratione aiebat Arist. 7. Phys. 31. multas in genere latere equivocationes, ubi aequivocacionem vocat analogiam ex inaequalitate differentiarum desumptam; tum tandem quia in proposito in participanda ratione universalitatis videtur inter illas intentiones intercedere illa dependentia, quae solet inferre veram analogiam, quia nedom universalitas perfectius reperitur in universalibus essentialibus, quam in accidentalibus, quia illa praedicatur in quid, illa in quale, illa essentialiter, ista accidentaliter; sed etiam in istis reperitur quodammodo dependenter ab illis, quia ista praedicatur de suis subiectibilibus mediantibus illis, rationalitas namque, & irrationalitas prius conveniunt homini in communi, deinde huic, & illi; Non ergo neganda est qualisunque analogia in conceptu universalis ad illa quinque, sed concedenda, non tamen talis, quae univocacionem excludat.

107. Quod autem haec divisio non sit immediata, evidens est ex sufficientia huius divisionis q. praed. ut cum ex liquet, universale non descendit immediate ad haec quinque, nec est genus proximum istorum, quia prius dividitur in illud, quod dicitur essentialiter, & quod dicitur accidentaliter, quae duo iterum subdividuntur, ergo cum universale dividatur prius per illas duas differentias, constituitur duo genera intermedia, quae postea subdividuntur per alias differentias, deveniendo tandem ad illas quinque species, quod aperte colligitur ex Porp. c. de communis.

Cum autem in proem. universale statim dividitur in haec quinque species, nec illam tradiderit per rationes magis generales, vel magis

gis speciales, ut posse fieri dicebamus in fine praec. quaest. Ratio est, quia universalia se habent tanquam forma respectu subiecti, de quo praedicatur, atque ideo explicare debent aliquem formalem effectum, & determinationem respectu eius, sed si universale divinum fuisset per rationes generales, scilicet, in essentiali, & accidentali, nimis adhuc indeterminatum, & confusum fuisset effectus, quem universale praeretur subiecto, nec ita sensum docuisset. Porphy. modum applicandi secundas intentiones primis, quae tamen est totalis, & univoca Logicae scopos, ut ipse facere fatigabat, quia illae primae species subalternae sunt remotae nimis à tali applicatione; si vero ex alia parte divinum fuisset per rationes ad huc magis speciales, plane divinum fuisset superflus proflus ultra hinc univocum numerum, nec ad rationes magis speciales erat opus descendere, ut doceret exactus modus applicandi secundas intentiones primis, quia facta quacuque alia subdivisione ultra haec quinque, adhuc membra subdividentia servarent respectu subiecti eandem formam habitudinem, & eundem praedicandi modum, quem servat totum divinum; unde si videatur genus in generalissimum, & subalternum differentia in genericam, & specificam, tamen in ordine ad subiecta eundem semper servant praedicandi modum, quem totum divinum, nam utrumque genus semper praedicatur essentialiter per modum partis potentialis, differentia per modum partis actualis; sic dicendum de proprio, ac etiam accidente, quod five sit separabile, five inseparabile, semper tamen contingenter unitor subiecto, nec atinet ad eius essentiam in primo, aut secundo modo, quia non omnes modi variant per se rationem praedicabilis, sed illi tantum, essentialiter, & accidentaliter se habere, per modum quid, vel qualis, ad quos alii modi reducuntur per quam doctrinam plenè satisfieri potest ad ultimum argumentum quaeq. praec.

108. Ex hoc colligitur has quinque species universalis esse infimas, quia haec, & illa generatis v.g. quantitas, & substantia, ut docet Scot. quol. 6. sub X. non differunt à se invicem, nisi numero, esse naturae substatæ different generis generalissimo, sic etiam haec, & illa species v.g. hominis, & equi differunt tantum numero, quia licet naturae, quae denominantur, specie inter se differant, intentiones tamen denominantes sunt eiusdem rationis; & sic pariter dicendum de intentionibus aliorum universalium: tum quia etiam esse genus dividitur in supremum, & subalternum, differentia in genericam, & specificam, proprium, & accidens, haec tamen membra non inter se differunt ex parte modi praedicandi, & in ratione universalis, sed materialiter tantum penes maiorem, vel minorem multitudinem eorum, de quibus praedicatur: oppositum tenet Poncius disp. 3. Log. n. 111. cui fit satis infra disp. 5. n. 60. & 103. Ex quo tandem deducitur hanc Porphy. divisionem universalis in genus, speciem, &c. esse rite traditam, quia divisio alicuius generis etiam subalterni potest fieri assignando omnes species infimas, quando ille possunt certo numero comprehendere, ita notavit Sotola. Summul. c. 4. text. 2.

109. In oppositum obicitur 1. probando universale non esse genus ad illa quinque. Tum quia tunc aliqua species directè praedicaretur de suo genere, quod est impossibile; Prob. consequenter, quod esse verum dicere, quod unum est genus ad illa quinque, inter quae numeratur genus primum praedicabile, velut una species universalis in communi. Tum 2. quia tunc una species disparata praedicaretur de alia, quia tunc esset vera praedicatio, quod genus est una species universalis, differentia alia species, & sic de aliis. Tum 3. non tantum disparatum de disparato, sed etiam oppositum de opposito praedicaretur, nempe species de genere, cui factum relativè opponitur. Tum

4. quia tunc inferius constitueretur supra superius, dicendo enim infra genus, quod est eius inferius; ne igitur haec inconvenientia sequatur, negandum est universale esse genus ad illa quinque.

Respondet Doctor q. cit. omnes allatas propositiones posse concedi, non quidem essentialiter, sed denominative, potest enim una secunda intentio fundari super aliam acceptam, ut quid, ac eam denominare, seu de illa praedicari, ut modus, hoc enim est commune omnibus secundis intentionibus (ait Doctor) quod quaelibet potest accipi, ut quid, velut modus, quando enim est illud quod intelligitur, tunc est quid, quando est ratio, sub qua aliquid intelligitur, tunc accipitur, ut modus, quam doctrinam ex professo declaravimus supra disp. 3. q. 8. ar. 2. & docet idem Scotus 1. d. 2. q. 2. C. & d. 1. 3. q. 1. sub T. Ad 1. igitur vera est illa propositio denominative, *Universale est genus*, quia universale sumitur ut quid, genus ut modus, quatenus est ratio, sub qua universale consideratur, dum ad sua inferiora confertur. Ad 2. pariter non inconvenit, quod genus, differentia proprium, & accidens sint species denominative, & accidentaliter. Ad 3. ait Doctor loc. cit. quod intentiones non opponuntur, nisi utraque accipiat, ut quid, vel utraque ut modus, dum verò dicitur genus est species, intentio generis sumitur ut quid, intentio speciei ut modus, & ideo, ut sic, non praedicatur oppositum de opposito. Ad 4. universale continet sub se genus essentialiter, tamen neque inconvenit, quod vicissim universale accidentaliter continetur sub genere, quatenus affici potest modum generalitatis, unde genus ut quid est inferius ad universale, ut modus, esse potest superius; & haec est communis doctrina Scriturarum, quam omnes aliae Scholae recipiunt, esse sub diversis terminis.

110. Dices, nullum genus potest accidentaliter de suis speciebus praedicari, sed universale praedicatur accidentaliter de illis quinque, ergo &c. Prob. min. nam quando una intentio applicatur alteri ut modus, tunc efficit praedicationem denominativam, & accidentaliter, at quando dicitur, genus est universale, tunc universalitas applicatur generi, ut modus, quia est ratio sub qua consideratur genus, ergo &c. Resp. negando min. ad prob. patet ex dictis disp. 3. cit. q. 8. ar. maiorem esse veram duntaxat, quando intentio alteri applicata, ut modus, est inferior, vel disparata, non autem quando est superior, ut est in allata propositione, genus est universale. Vide ad hoc alia argumenta apud Fuent. q. 6. diff. 6. minoris momenti.

Deinde obicitur contra alteram concl. partem, quod divisio generis in illa quinque non fit mediata, sed immediata, quia dividendo per duas differentias magis generales constituerentur duo genera intermedia, quae postea subdividentur per alias differentias, atque ita darentur alia universalia, quae inter ista quinque, & universale ipsum in communi intermedianent, unde ita dividendo perveniremus ad octo, vel decem universalia, ut deducit Brasav. q. 12. univ. cum Maur. q. 9. *Quaestio dubitativa.*

Respondetur ex Brasav. ibid. dimissis Maur. ambagibus, cum cum proprie loquendo superius non ponat in numerum cum inferiori, quia inferiora in superiori ununtur, non dividuntur, ideo genus, & species, & praedicabile in quid non dicuntur tria universalia, nam praedicabile in quid, seu essentialiter est superius ad genus, & speciem, & in illis includitur, atque ideo cum eis non facit numerum; & sic etiam dicendum est de praedicabili accidentaliter in ordine ad proprium, & accidens, vel dicas, quod cum hic afferimus universalia esse quinque, non plura, nec pauciora, loquimur de speciebus infimis praedicabilibus, nam dari alias subalternas sane negari non potest.